

M.A. 1st Semester Examination, 2011

SANSKRIT

PAPER – SAN- 103

Full Marks : 40

Time : 2 hours

Answer all questions

The figures in the right hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

1. अधोनिर्दिष्टेषु सूत्रेषु कयोश्चिद् द्वयोः व्याख्या कार्या — 4 x 2
- (a) आदिरन्त्येन सहेता ।
- (b) न वेति विभाषा ।
- (c) अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः ।
- (d) आद्यन्तौ टकितौ ।

2. अधोलिखितयोः वैयाकरणवचनयोः कस्यचिदएकस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम् — 7 x 1

- (a) प्रत्याहारेष्वितां न ग्रहणाम् । “अनुनासिक” इत्यादिनिर्देशात् ।
(b) “नाज्जलौ” इति सावर्ण्यनिषेधो यद्यप्याक्षरसामान्याधिकानामेव, तथापि हकारस्याऽऽकारो न सवर्णः, तत्राप्याकारस्य प्रश्लिष्टत्वात् ।

3. अधोलिखितेषु सूत्रेषु किमपि द्वयं व्याख्यायताम् — 4 x 2

- (a) अनचि च
(b) आदेशप्रत्यययोः आदेशप्रत्यययोः
(c) कृत्तद्धितसमासाश्च
(d) न विभक्तौ तुस्माः

अथवा

अधोलिखितवचनयोः एकं व्याख्यायताम् —

- (i) तदिह धकारयकारयोर्द्वित्वविकल्पाच्चत्वारि रूपाणि ।
(ii) प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम् ।

4. (a) कस्यचिदेकस्य पदस्य सूत्रोल्लेखपूर्वकं सन्धिविच्छेदः
क्रियताम् — 2 x 1
- (i) धात्रंशः
(ii) गव्यम् ।
- (b) कस्यचिदेकस्य साधनप्रकारः ससूत्रं प्रदर्शयताम् — 2 x 1
- (i) रामान्
(ii) रामेषु
(iii) सर्वस्मात्
(iv) क्रोष्टारौ ।
5. अधस्तनेषु सूत्रेषु द्वयोः व्याख्या कार्या — 4 x 2
- (a) लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः
(b) शेषात्कर्तरि परस्मैपदम्
(c) अनुदात्तङित आत्मनेपदम्
(d) टित आत्मनेपदानां टेरे ।

अधोलिखितयोः वचनयोः एकं व्याख्यायताम् —

- (a) प्रहासे किम् । यथार्थकथने मा भूत् ।
(b) तेन “भिनत्तीत्यादावनेकव्यवहितस्येको न गुणः” ।

6. अधोलिखितयोः कस्यचिदेकस्य साधनरीतिः ससूत्रं प्रदर्शयताम् — 5 x 1

- (a) भवन्ति
(b) बभूव
(c) एधावहे ।
-